

Biblioteksplan 2020-2024

Namn och enhet Kultur- och Näringsliv	
Telefon	E-postadress

1. Inledning

Biblioteksplanen är ett strategiskt dokument för långsiktig utveckling av Grästorps kommuns biblioteksverksamhet och avser perioden 2020-2024. Uppföljning görs regelbundet i årsredovisningar och biblioteksplanen ska revideras senast 2023. Biblioteksplanen utgör grund för verksamhetsplaner där konkreta åtgärder formuleras.

Biblioteksplanen är formulerad med stöd av nationella och internationella styrdokument och riktlinjer för den kommunala biblioteksverksamheten:

Yvonne länkar: skickas

Kulturhuset:, mandatperioder, kommunen, befolkningsutveckling

Mål inriktningsdokument: Välkomnande miljö för gemenskap och sammanhang

Verksamhetsmått:

Medborgarnas upplevda nöjdhet med kultur- och fritidsutbudet mätt på olika åldersgrupper (kräver medborgarundersökning varje år)

Medborgarnas upplevda trygghet (trygghetsenkät varje år alternativt medborgarundersökning)

Medborgarnas upplevelse av kommunen som välkomnande och attraktivt (kräver medborgarundersökning varje år)

Biblioteket offentligt rum finns i Offentligt, otvunget rum

Ensamhet, inkludering. Trygghet

2. Styrdokument

Garamond 13 p normal.

3. Det allmänna biblioteksväsendet

Det allmänna biblioteksväsendet består av all offentlig finansierad biblioteksverksamhet i Sverige, och har följande ändamålsparagraf: (2§)

"Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska verka för det demokratiska samhällets utveckling genom att bidra till kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning" samt

"ska främja litteraturens ställning och intresset för bildning, upplysning, utbildning och forskning samt kulturell verksamhet i övrigt. Biblioteksverksamhet ska finnas tillgänglig för alla."

Bibliotek ger människor med olika förutsättningar likvärdig tillgång till information, kunskap och kultur genom olika skeden i livet.

Prioriterade grupper inom det allmänna biblioteksväsendet

Dessa grupper är:

- Barn och unga
- personer med funktionsnedsättning
- personer med annat modersmål än svenska, samt de nationella minoriteterna

Folkbiblioteket

"Varje kommun ska ha folkbibliotek. Folkbiblioteken ska vara tillgängliga för alla och anpassade till användarnas behov. Folkbibliotekets utbud av medier och tjänster ska präglas av allsidighet och kvalitet" (6§)

"Folkbiblioteken ska särskilt främja läsning och tillgången till litteratur. Folkbiblioteken ska verka för att öka kunskapen om hur informationsteknik kan användas för att öka kunskapen om hur informationsteknik kan användas för kunskapsinhämtning, lärande och delaktighet i kulturlivet" (7§)

"På folkbiblioteket ska allmänheten avgiftsfritt få låna eller på annat sätt få tillgång till litteratur under viss tid oavsett publiceringsform..." (9§)

Biblioteket är ett öppet demokratiskt rum, där möten mellan generationer och människor med olika kulturell och etnisk bakgrund kan ske, vilket främjar ett socialt hållbart samhälle.

Grästorps bibliotek ska vara tillgängligt för alla. Lagen har ett klart användarperspektiv, inte bara för kommuninvånare och svenska medborgare – utan även turister och personer som saknar svenskt medborgarskap.

Mediebeståndets och bibliotekets tjänster ska präglas av mångfald och kvalitet.

Mediebeståndet ska även vara mångsidigt i sin uppbyggnad, och biblioteket ska ha en lyhördhet för användarnas behov och önskemål. Kontroversiella ämnen ska inte undvikas, utan belysas så allsidigt som möjligt.

Grästorps bibliotek är ett integrerat folk- och skolbibliotek. Delar av personalens tjänster är avsatta för skolbiblioteksverksamheten.

Biblioteket ska stödja den formella utbildningen, samt främja människors fria kunskapssökande.

Gruppen högskolestuderande har ökat, på grund av arbetsmarknadens ökade utbildningskrav. Biblioteket tillhandhåller kurslitteratur för denna grupp. Detta kommer inte bara de studerande till godo, utan även samhället i ett längre perspektiv – antalet välutbildade ökar i kommunen.

Biblioteket ska stimulera till läsning och aktivt sprida intresse för litteratur bland annat genom aktiviteter i biblioteket och i digitala kanaler.

Biblioteket ska ha generösa öppettider för allmänheten och för skolans behov.

Öppettiderna är dock direkt kopplade till personella resurser. Allmänhetens möjlighet att ta del av bibliotekets medier underlättas dels genom självutlåning via RFID-tekniken, dels att media kan sökas, reserveras och omlånas via bibliotekets hemsida.

Genom samarbete mellan biblioteken i V6-regionen (Grästorp, Essunga, Vara, Götene, Skara och Lidköping) förverkligar vi Region Västra Götalands vision om ”Det goda livet”.

Folkbiblioteket ska arbeta för att öka den digitala delaktigheten i samhället. Allt fler samhällstjänster förutsätter att alla kan använda internet eller e-tjänster. Klyftan ökar mellan dem som behärskar tekniken i informationssamhället och de som inte gör det. Biblioteket ska verka för att öka kunskapen om hur informationsteknik kan användas för kunskapsinhämtning och lärande. Detta sker i egen regi eller i samverkan med andra aktörer. Biblioteket ska aktivt följa den digitala utvecklingen, samt marknadsföra och informera om sin verksamhet på sociala medier. Biblioteket ska ta till sig nya och innovativa idéer för att utveckla biblioteket som mötesplats.

Mål:

- Aktivt främja intresse för läsning och litteratur
- Verka för att öka den digitala delaktigheten
- Genomföra olika aktiviteter i biblioteket för såväl barn som vuxna
- Locka nya besökare genom uppsökande verksamhet

Nyckeltal:

- Antalet utlånade medier
- Antal besökare till biblioteket, både virtuella och fysiska

Barn och unga

”Folkbiblioteken ska ägna särskild uppmärksamhet åt barn och ungdomar för att främja deras språkutveckling och stimulera till läsning, bland annat genom att erbjuda litteratur utifrån deras behov och förutsättningar” (8§)

Biblioteket ska ha ett brett och attraktivt utbud av såväl skön- och facklitteratur inklusive tidskrifter som tilltalar barn och ungdomar. Biblioteket ska tillhandahålla medier i olika former som e-böcker, ljudböcker och film för gruppen. Tillgång till datorer och internet ska finnas på såväl barn- som ungdomsavdelningen.

Biblioteket ska aktivt arbeta med att stimulera intresse för läsning och litteratur. Det sker i biblioteket eller i samverkan med andra aktörer: Barnavårdscentralen, förskolan, specialpedagoger, lärare och i olika läsprojekt. Biblioteket ska även arbeta med

uppsökande verksamhet och främja den fria läsningen. Biblioteket gör detta genom projekt som "Sommarboken". Barn som läser av eget intresse ökar, enligt forskning, sin läsförståelse och skrivförmåga, får ökat självförtroende som läsare, och intresse för läsning senare i livet.

Biblioteket ska ta till sig de bästa metoderna för läsfrämjande med särskilt fokus på barn och unga.

Mål:

- Ägna särskild uppmärksamhet åt barn och ungas lust att läsa genom att erbjuda utmanande och stimulerande miljöer.
- Främja läsning och litteratur, främst bland läsovana barn och ungdomar
- Arbeta uppsökande med läsfrämjande åtgärder

Nyckeltal:

- Antalet läspedagogiska tillfällen

Personer med annat modersmål än svenska, samt de nationella minoriteterna

"Biblioteken {...} ska ägna särskild uppmärksamhet åt de nationella minoriteterna och personer med annat modersmål än svenska." (5§)

Kulturhuset/biblioteket är en naturlig, öppen och demokratisk mötesplats för alla människor. Biblioteket spelar en viktig roll för integrationen och vägen in i det svenska samhället.

På biblioteket finns lexikon, svenska språkkurser, grammatikböcker, böcker på lätt svenska, litteratur på olika modersmål och datorer med internetuppkoppling. I biblioteket finns även fritt wifi, vilket ger möjlighet att via till exempel mobilen ha kontakt med hemlandet och släktingar.

Biblioteket ska bygga upp ett grundbestånd i mångspråk med utgångspunkt på de invandrargrupper som finns i kommunen. Mediesamverkan inom Samverkan Skaraborg med tanke på mångspråk kommer också att ske. Biblioteket har även möjlighet att låna in litteratur på mindre invandrarspråk från Internationella biblioteket. I Kulturhuset finns även SFI-undervisning, vilket gör biblioteket till en naturlig plats att gå till. Biblioteket ska samarbeta med integrationssamordnaren och skolan för att utveckla biblioteksverksamheten för asylsökande och SFI-studerande.

Biblioteket ska ta till sig kunskaper om nya och innovativa idéer för läsfrämjande för invånare med olika kulturell och språklig bakgrund. Aktiviteter i biblioteket för att främja integration och språkinläring kan ske i bibliotekets egen regi eller i samarbete med andra aktörer exempelvis "Låna en svensk", högläsning på svenska för till exempel SFI och asylsökande.

Mål

- Uppbyggnad av grundbestånd av mångspråk
- Aktiviteter för asylsökande och SFI-studerande

- Uppmärksamma de språkliga minoriteterna i Sverige

Personer med funktionsnedsättning och samverkan med Social verksamhet

"Biblioteken { ... } ska ägna särskild uppmärksamhet åt personer med funktionsnedsättning, bland annat genom att utifrån deras olika behov och förutsättningar erbjuda litteratur och tekniska hjälpmedel för att kunna ta del av information" (4§)

Biblioteket ska ägna särskild uppmärksamhet till de personer som inte kan besöka biblioteket på eget initiativ eller som inte kan läsa en (vanlig) tryckt bok på grund av någon funktionsnedsättning. Biblioteket har ett bestånd av anpassade medier i form av storstilslitteratur, lättlästa böcker och talböcker. Biblioteket har talbokstillstånd för att ladda ner talböcker och låna ut dem. Låntagaren kan också själv vid MTM:s (Myndigheten för anpassade medier) Legimus, ladda ner talböcker till sin mobil eller surfplatta.

Biblioteket ska arbeta proaktivt genom att informera pensionärs- och handikappföreningar om bibliotekets verksamhet och anpassade medier.

Biblioteket erbjuder i samarbete med hemtjänsten Boken kommer-verksamheten till de låntagare som önskar. Verksamheten är under uppbyggnad och riktar sig i första hand till trygghetsboende i dagsläget. Biblioteket ska ha regelbundna träffar med representanter för social verksamhet inom Vistegården och Åsevi för att utveckla biblioteksverksamheten. Verksamheten ska bland annat utformas för att ge läsoplevelser för dem som av olika anledningar inte kan eller orkar läsa själva.

Artoteket är en tavsamling som har till uppgift att väcka tankar och samtal bland de äldre. Biblioteket ska tillsammans med personalen vid Åsevi byta tavlor för att stimulera minnen, tankar och samtal.

Mål:

- Högläsning sker vid samtliga fyra avdelningarna vid Vistegården
- Utveckla Boken kommer-verksamheten tillsammans med hemtjänsten
- Uppbyggnad av biblioteksservice, till boende vid särskilt boende Åsevi, Passagen samt Paletten,
- Vid ett eventuellt Seniorcenter, är biblioteket en naturlig del av verksamheten
- Aktivt informera om anpassade medier till olika grupper

Skolbiblioteket

”Eleverna i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan ska ha tillgång till skolbibliotek” (Skollagen 2 kap. 36§)
Skolbibliotek 10§ (i bibliotekslagen hänvisar i denna paragraf till i skollagen angående skolbibliotek)

Grästorps skolbibliotek är integrerat med folkbiblioteket och har tillgång till samma personal. Skolbiblioteket spelar en betydelsefull roll för att stimulera elevernas intresse för läsning och litteratur. Skolbiblioteket ska också tillgodose elevernas behov av kompletterande material för utbildningen.

Ett skolbibliotek ska vara en gemensam och ordnad resurs av medier och information som ställs till elevernas och lärarnas förfogande och som ingår i skolans pedagogiska verksamhet med uppgift att stödja elevernas lärande.

Skolbiblioteket ska vara anpassat till elevernas behov för att främja språkutveckling och stimulera till läsning. Biblioteket ska omfatta böcker, facklitteratur och skönlitteratur, informationsteknik och andra medier. Biblioteket ska arbeta med lässtimulerande aktiviteter som bokprat, snabbtips och projektet ”Startspray” för läsovana elever.

En samverkansgrupp, Biblioteksrådet, med representanter från skola och bibliotek har bildats för att diskutera och utveckla skolbiblioteksverksamheten. En samverkansmodell har utarbetats för hela grundskolan med tanke på läsfrämjande åtgärder, informationssökning, källkritik med mera.

Mål:

- stödja och främja skolans utbildningsmål
- främja elevernas läslust och lärande
- utveckla elevernas förmåga att tänka källkritiskt, såväl i tryckta källor som i digitala medier
- att ge dem tillgång till såväl lokala och nationella som globala resurser för att öka förståelsen för, och ge insikt om olika idéer, erfarenheter och åsikter

Aktivitetsplanen ska utarbetas och utgå från de mål som biblioteksplanen beskriver och tas fram varje år.

Aktivitetsplanen ska utvärderas varje år och redovisas för bildningsutskottet.

Aktivitetsplanen tas fram gemensamt med bibliotekspersonal, skolpersonal och social verksamhets personal.

Alla elever i Sverige ska ha tillgång till skolbibliotek. Verksamheten styrs både av skollagen och av bibliotekslagen. Skolbiblioteken arbetar med att främja läsning, digital kompetens och språkutveckling. Rektor ansvarar för att skolbiblioteket används som en del i undervisningen för att stärka elevernas språkliga förmåga och digitala kompetens. Skolinspektionen har tillsynsansvar för skolbiblioteken. Nyckelfrågor är bland annat samverkan mellan bibliotekatrier och pedagoger med elevernas lärande i fokus och gemensam kunskap om skolbibliotekets pedagogiska funktion.

4. Inriktningsområden

Det öppna biblioteket

För att biblioteket ska vara tillgängligt för alla har vi generösa öppettider. Vi har även uppsökande verksamhet för de grupper som ej har möjlighet att besöka oss. Bland annat besöker vi äldreboenden. Vi har även en liten filial med möjlighet att låna böcker på Seniorcenter.

För personer som inte kan tillgodogöra sig en tryckt bok erbjuder vi talböcker.

Det finns även möjlighet att på digital väg nyttja biblioteket med nedladdning av e-böcker och e-ljudböcker, hantera lån, reservation och sökning. Ett större utbud av tidningar kommer att finnas på digital väg och vi ser att de digitala tjänsterna kommer att utökas och förbättras under perioden.

Vi arbetar aktivt med våra prioriterade målgrupper och att ständigt förbättra servicen. I kommunen finns ett långsiktigt arbete med värdskap och detta ligger till grund för hur vi arbetar med bemötande.

Del av helheten: Kulturhus: kommunen Sofia formulerar

Det läsfrämjande biblioteket

Yvonne skickar text hon skrivit

Det digitala biblioteket

Digitaliseringen i samhället ökar stadigt, biblioteket ska vara det öppna rummet för digitala frågor, stärka den digitala kompetensen samt inspirera till digital nyfikenhet. Enligt bibliotekslagen ska folkbiblioteken verka för att öka kunskapen om hur informationsteknik kan användas för kunskapsinhämtning, lärande och delaktighet i kulturlivet. Den digitala delaktigheten samt förmågan att bedöma, kritisk granska information, att veta hur digital information skapas och sprids blir därmed en uppgift för biblioteken. Att kunna ta del av den digitala delaktigheten är en demokratisk rättighet, därför ska biblioteket bereda möjlighet och vara behjälpligt för besökare att kunna bli vän med digital teknik, samt stärka det digitala självförtroendet hos individen.

Uppdraget att minska det digitala utanförskapet och den digitala klyftan är fortsatt aktuell. Aktiviteter anordnas i samband med nationella kampanjer, digital verkstad och enskild handledning genomförs.

Biblioteket erbjuder internetanslutning, vid fasta datorer eller via besökarnas egna plattformar. Skrivare, kopiator och scanner finns tillgängligt för besökare.

Utlån av e-böcker, ljudböcker samt självutlån erbjuds, samt möjligheten att administrera sina lån, beställa böcker och andra medier direkt i bibliotekskatalogen är uppskattade digitala tjänster. Det rörliga biblioteket ska agera uppsökande i sammanhang där nya målgrupper kan inspireras till läsning och bildning, samt informera om bibliotekets utbud.

Det virtuella biblioteket är tillgängligt dygnet runt. Aktiviteter, boktips och andra aktuella händelser presenteras kontinuerligt via evenemangskalendrar och genom sociala medier såsom Facebook.

Det lärande biblioteket:

Marianne tittar på detta.

5. Utmaningar- och hur vi gör dem till möjligheter

Bibliotekets roll i samhället

Målgruppen unga vuxna

Teknikutvecklingen kräver hög digital kompetens och snabb förändring

6. Bilaga: Samverkan mellan folkbibliotek och skola

Garamond 13 p normal.